

Täysistunto

Torstai 31.1.2019 klo 16.00—19.25

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtiontakauksista maatilojen maksuvalmiuslainoille

Hallituksen esitys HE 316/2018 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 21/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 21/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

19.08 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin täytyy antaa maa- ja metsätalousvaliokunnalle kiitos tämän hallituksen esityksen nopeasta käsittelystä.

Tässä on kysymys maksuvalmiuslainojen antamisesta sellaisille tiloille, joilla on tilapäisiä taloudellisia vaikeuksia esimerkiksi vaikeiden sääolosuhteiden vuoksi mutta joilla on kuitenkin jatkuvan taloudellisen kannattavuuden edellytykset. Eräällä tavalla ollaan kuitenkin viimeisellä rannalla, kun omat vakuudet eivät riitä ja tarvitaan valtiontakausta. Tällainen takaushan myönnettäisiin lainalle, jonka määrä on enintään 62 500 euroa, ja siitä sitten 80 prosentille eli 50 000 eurolle tulisi valtiontakaus viideksi vuodeksi.

Tällaisilla toimenpiteillä on tietysti oma merkityksensä, ja ei voi kuin kiittää hallitusta, että tällainen esitys on saatu aikaan. Mutta kyllä näitä maatalouden kysymyksiä tietysti pitäisi katsoa hiukan isomman kuvan kautta. Käsitykseni mukaan kyllä ensi kaudella olisi sitten heti alkuun nimettävä parlamentaarinen maataloustyöryhmä tai -toimikunta, joka sitten pohtisi maatalouden kysymyksiä paljon laajemmin.

Kulloinenkin istuva maa- ja metsätalousministeri on aika lailla kiinni siinä arjessa, kun nämä rahastokaudet EU:lla ovat yleensä seitsemän vuotta ja täytyy sitten niistä neuvotella, ja kun ensimmäiset neuvottelut tulevat tehdyiksi, sitten neuvotellaan jo seuraavasta. Jos hallitus on vielä tehnyt hallitusohjelmassaan semmoisia ratkaisuja, joilla maatalouden joidakin etuja heikennetään, niin maa- ja metsätalousministeri taistelee sitten niiden etuuk-sien palauttamiseksi. Tällaisiin arjen asioihin se ministerin aika kuluu, eikä sitten ehdi poh-tia mitään laajempaa muutosta. Siksi olen tosiaan sitä mieltä, että tarvittaisiin parlamentaa-rinen pohdinta, jossa kaikkien puolueitten voimin käytäisiin näitä asioita läpi. Täällä sali-keskusteluissakin usein esiintyvä positiivinen suhtautuminen ja ymmärtämys maatalou-den ongelmista realisoitaisiin tällaisen parlamentaarisen toimikunnan kautta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 151/2018 vp

19.10 Kari Kulmala sin: Arvoisa rouva puhemies! Esityksen tavoitteena on parantaa maatiloiden maksuvalmiutta myöntämällä valtiontakauksia pankkien myöntämille maksuvalmiuslainoille. Takauksen kohteena olevan lainan enimmäismäärä olisi 62 500 euroa.

Tarkoituksena on kohdentaa takaukset ja niihin liittyvä valtiontuki sellaisille maatalousyrityksille, joilla tilapäisistä maksuvalmiusongelmista selviytyttyään on edellytykset jatkuvaan, kannattavaan toimintaan. Mielestäni tämä esitys on enemmän kuin tarpeellinen.

Ainoan uhan tässä esityksessä tuo se, että käsittääkseni pankit itse voivat päättää, mikä on tämän lainan korko. On ihan eri asia, jos lainalla on asuntolainan tai kulutuslainan korko. Siinä on noin 3 prosentin ero. Toivon, että pankit käyttävät maalaisjärkeä lainojen korkoja määrittäessään, vaikka toimivatkin bisnesperiaatteella. Olisi varmaan vielä ajankoh-taista tarkistaa ja kysyä, miten rajoitetaan pankkien ahneutta ja mahdollisuuksia tässä uu- dessa järjestelmässä käyttää surutta hyväksi lähes puolustuskyvyttömiä viljelijöitä. Voiko pankki määritellä käyttötarkoituksen kyseessä olevaan lainaan?

19.12 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Perussuomalaiset pitävät ai- van erinomaisen tärkeänä sitä, että Suomessa säilyy omavarainen maataloustuotanto ja huoltovarmuus. Tällä hetkellä se on vakavassa vaarassa sekä menneen tilanteen johdosta että myös edessä olevien näkymien takia. EU:n politiikka iskee Suomen maatalouteen koh- tuuttomasti, ja me olemme siinä aika avuttomia, koska päätösvalta on annettu Brysselin by- rokraateille, niin kuin usein tulee sanottua.

Tällä sinänsä erinomaisella esityksellä, jonka maa- ja metsätalousvaliokunta on käsitel- lyt nopeasti, ei ratkaista pysyviä ongelmia, vaan se on kriisiapua tähän hetkelliseen tilan- teeseen eli käytännössä tämän edessä olevan kevään tilanteeseen viljelijöille. Toinen asia, joka meillä on eduskunnassa, on satovahinkovakuutusten verohelpotus, joka on edustaja Kivirannan johtamassa verojaostossa käsitellyssä ja varmasti tulee hänen johdolla sieltä pikaisesti tänne, ja saadaan se asia kuntoon. Mutta nämä ovat kuitenkin äärimmäisen pie- niä suhteessa kokonaishätätilaan, mikä meillä on tässä maassa.

Tänään hallitus on antanut esityksen eduskunnalle verotuksen tasausvarauksen nostami- sesta 13 500:sta 25 000 euroon. Varmaan se on myös osaltaan ihan terve ja hyvä esitys. Mutta sittenkin jäämme peräämään sitä, että tarvitaan pysyviä järjestelyjä, pysyvää lain- säädäntöä ja tukijärjestelmää siihen, että suomalainen maatalous selviää jatkossakin niin, että täällä kylmässä Pohjolassa saamme omasta takaa ruokahuollon järjestettyä omalle kansalle. Se on turvallisuuskysymys mitä suurimmassa määrin, oikeastaan lähes yhtä tär- keä asia kuin hävittäjähankinnat, joihin ollaan valmiit panemaan jopa 10 miljardia, mutta tässä pelataan muutamilla kymmenillä tai sadoilla tuhansilla. Eli vakava kysymys.

On hyvä, että tämä asia nyt menee eteenpäin. Täällä tosin valiokunnan mietinnössäkin valiokunta toteaa muutamia ongelmia esimerkiksi tämän riittämättömyydestä, mutta tällä mallilla ei ilmeisesti tämän pitemmälle päästä. Hyvä näin, mutta todellakin odotetaan seu- raavalta hallitukselta kunnon toimenpiteitä, kun tämän hallituksen aikana on menty näin huonoon suuntaan.

19.15 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Ajattelin aivan poikkeuksellisesti lu- kea suoraan hallituksen esitystä. Yleisperusteluissa, johdannon ensimmäisessä kappalees- sa on kiteytetty tämän lain tausta erittäin hyvin: ”Viimeisten vuosien aikana maatalous- markkinoilla on tapahtunut maatalousyrittäjistä riippumattomia odottamattomia markkina- häiriöitä, joiden seurauksena maatalouden tuottajahinnat ovat laskeneet. Samalla vuosien

Pöytäkirjan asiakohta PTK 151/2018 vp

2017 ja 2018 poikkeukselliset sääolot ovat entisestään lisänneet maatalousyrittäjien taloudellista ahdinkoa. Maatilojen lyhyen aikavälin maksuvalmius on heikentynyt, ja tiloilla on vaikeuksia selviytyä normaalin tuotantotoiminnan aiheuttamista juoksevista kustannuksista ja velkojen lyhennyksistä.”

Tässä on viidellä rivillä sanottu erittäin hyvin ja osuvasti tämänhetkinen maatalouden taloudellinen tilanne, valitettavan kuvaavasti kirjoitettu. Tämä taustana kertoo sen, kuinka tärkeä tämäkin lakiesitys yhtenä kriisipaketin osana on suomalaisen ruuantuotannon jatkuvuuden turvaamiseksi, kannattavan maataloustuotannon turvaamiseksi. Mutta aivan kuten muun muassa edustaja Kiviranta edellä mainitsi, tähän on vain hätäapua. Maatalouden kannattavuuteen pitää saada pidempiaikainen ratkaisu. Suomalaisen ruuantuotannon turvaamiseen pitää löytää pidempi perspektiivi. Meidän pitää saada tulonjako elintarvikeketjussa nykyistä oikeudenmukaisemmaksi ja reilut pelisäännöt ja läpinäkyvyys koko elintarvikeketjuun.

Selvitysmies Karhinen tulee omalta osaltaan kertomaan omia näkemyksiään siitä, miten elintarvikeketjuun saataisiin aikaan tasapaino, miten myös alkutuottajat, maanviljelijät, voisivat saada maailman puhtaimmista ja maailman turvallisimmista ruokien raaka-aineistaan oikeudenmukaisen tuottajahinnan. Tämä Karhisen selvitystyö ja siitä tulevat tulokset ovat varmaan osa sitä tulevaa keskustelua ja ratkaisua, millä löydetään se pitkäjänteinen näkemys ja tulos. Mutta osa voisi olla tuo, mitä edustaja Kiviranta aiemmin ehdotti, parlamentaarinen työryhmä, joka kävisi läpi suomalaisen ruuantuotannon tämänhetkisen tilanteen, ja hakisimme yhdessä niitä keinoja, millä löydetäisiin pitkäjänteinen ratkaisu maatalouden ja ruuantuotannon kannattavuuden turvaamiseksi.

Tällä hetkellä markkinat elävät todella nopeassa syklissä. Maatalouspolitiikka on muutoksessa ja murroksessa, epävarmuustekijöitä liittyen maatalouteen on erittäin paljon, ja samalla kun maatalouden kehittäminen ja sen vaatimat investoinnit sitovat pääomia ja näiden investointien tekijöitä kymmeniksi vuosiksi, olisi erinomaisen hienoa, jos ensi vaalikaudella löydetäisiin parlamentaarinen yhteisymmärrys pitkäjänteisestä ruokapolitiikasta linjasta Suomessa.

19.18 Pertti Hakanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä valtioneuvoston maatilojen maksuvalmiuslainoille on äärimmäisen hyvä esimerkki siitä, että syksyllä aloitetun kriisipaketin kokoaminen ministerin johdolla rakentuu aika monesta yksittäisestä asiakokonaisuudesta. Tämä on yksi niistä, mutta niin kuin täällä on jo todettu monen edustajakollegan sanomana, tämä on vain pieni osa ja pieni apu. Tarkoituksena kuitenkin on parantaa tilojen maksuvalmiutta tilanteessa, jossa toimintaympäristön muutokset ovat jo pitkään olleet poikkeukselliset — sääolosuhteet kahtena vuonna peräkkäin ja sitten myöskin tuotantopainosten kallistuminen kaiken aikaa ovat tuoneet tiloille taloudellista taakkaa.

Kyllä minä vähän kyseenalaistan edustaja Kankaanniemen kommentin, että tämä on hallituksen syytä. Kyllä tässä on tehty hallituksessa paljon töitä sen eteen, että voitaisiin myöskin taistella näitä olosuhteita vastaan ja löytää elementtejä.

Mutta se tosiasia on, että tämäkään kriisipaketti, jota nyt tässäkin osaltaan toteutetaan, ei ole tulevaisuuden ratkaisu, vaan meidän pitää löytää oikeasti sellainen kokonaisvaltainen poliittinen näkökulma, niin kuin edustaja Viljanen toi esille, siitä, millä tavalla pystytettiin koko elintarvikeketju löytämään sellaiseen kannattavuustilanteeseen, jossa elinkelpoisuus jatkuu myöskin niillä paljon investoineilla tiloilla, jotka ovat tosiaan myöskin kaiken

Pöytäkirjan asiakohta PTK 151/2018 vp

aikaa kiinni siinä tilanteessa, saadaanko minkäänlaista katetta, jotta voitaisiin tehdä edes korjausinvestointeja, saatikka minkäänlaisia laajennuksia.

Sitten vielä tähän valtiontakauslainoitukseen:

Ensinnäkin tässä on nyt äärimmäisen kiireinen aikataulu. Tämä pitää saada nyt kuntoon niin, että tämä laina on jo tämän kevään tuotantopanoksiin mahdollisuus saada tiloille, ja siltä osin tämä on myöskin pankkien ja tilan välinen neuvottelutilanne, millä tavalla näitä rahoituksia sitten tehdään. Toivottavaa ja edellytys olisi se, että pankit eivät järjestelisi mitään nykyisiä lainoja vaan tämä olisi oikeasti semmoinen, joka toisi oikeasti maksuvalmiutta tilalle kevään maksuvaikeuksiin.

Lisäksi sitten pitää huomioida se, mitä edustaja Kankaanniemi täällä toi, että täällä valiokunnan mietinnössäkkin oli haasteita, vaikeuksia. Totta kai maatalouspolitiikan puolella on erilaisia tukimuotoja, ja de minimis -tuki on nimenomaan sellainen, jota tässäkin takausmuodossa tulee, jolloin viljelijät joutuvat miettimään, ottavatko sen de minimis -tuen, mikä on määrätty määrä kolmessa vuodessa, eli tuleeko se täyteen muista tuista vai onko vielä varaa ja mahdollisuus ottaa myös sitä de minimistä tämän kautta. Eli tämä on myöskin iso juttu. Tämä ei ole kaikille tiloille mahdollista tänä päivänä, ja se myöskin täällä valiokunnan mietinnössä otettiin huomioon, että semmoista olettaa ei voida ylläpitää, että tätä on kaikille tiloille mahdollisuus hakea.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 316/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.